

Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečná zpráva z realizace poradenského programu Vítkovska

Poradenský program 4

Základy politiky sociálního a dostupného bydlení

Tento materiál vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ r. č. projektu
CZ.03.02.02/00/22_004/0000366

Obsah

ČÁST 1	3
INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN	3
OBDOBÍ REALIZACE	3
ZÁKLADNÍ ÚDAJE O LOKALITĚ	3
ANOTACE PROGRAMU	3
VÝCHODISKA VÝBĚRU PORADENSKÉHO PROGRAMU A ZÁKLADNÍ POPIS PROBLÉMŮ A JEJICH PŘÍČIN, KTERÉ MÁ PROGRAM ZA CÍL ŘEŠIT	4
CÍLE PORADENSKÉHO PROGRAMU	5
PŘEDPOKLÁDANÝ HARMONOGRAM REALIZACE	5
POPIS VÝSTUPŮ PROGRAMU	8
POPIS VÝCHOZÍHO STAVU LOKALITY V KONTEXTU PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	8
ČÁST 2	10
PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU	10
.....	15
ČÁST 3	15
VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU	15
VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	15
VYHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ A CÍLŮ PROGRAMU	17
VYHODNOCENÍ A SHRUTÍ CELKOVÉHO PŘÍNOSU PROGRAMU NA LOKALITU, DLE ZÁVĚREČNÉHO POSOUZENÍ NAPLŇOVÁNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ DANÉHO PROGRAMU	19
DALŠÍ MOŽNÝ PLÁN SPOLUPRÁCE	19
SEZNAM ZKRATEK	20

ČÁST 1

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN

Období realizace

Květen 2023–srpen 2024

Základní údaje o lokalitě

Město Vítkov, město Budišov nad Budišovkou a obec Černá ve Slezsku se nacházejí na hranici Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Částečně sousedí s Vojenským újezdem Libavá.

Vítkov je městem s rozšířenou působností a zároveň centrem oblasti, kam dojíždějí za prací mnozí z obyvatel Budišova nad Budišovkou i Černé ve Slezsku. Hodnota indexu sociálního vyloučení byl za rok 2021 byla v jednotlivých obcích – Vítkov 17 bodů, Budišov nad Budišovkou 23 bodů a Černá ve Slezsku 15 bodů.

Závěrečná zpráva je rozdělena na dvě části – část A se věnuje popisu a vyhodnocení programu ve městě Vítkov, část B je popisem a vyhodnocením programu ve městě Budišov nad Budišovkou.

Anotace programu

Program reaguje na problém nedostupnosti bydlení, přičemž osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, jsou tímto problémem výrazně ovlivněny. Zásadním problémem jsou nerovnosti v přístupu ke standardnímu stabilnímu bydlení pro osoby se ztíženým přístupem na trh s bydlením. V rámci mapování potřeb OSZ ve spolupráci s ÚC program identifikuje místní bariéry na trhu s bydlením, analyzuje a popisuje bytovou nouzi tak, aby podpora byla směřována efektivně a bránila vzniku sociálního vyloučení a prohlubování krize v bydlení, a dále popisuje cílové skupiny, které jsou vyčleňovány z trhu s bydlením. OSZ ve spolupráci s ÚC vytvoří základní systém podpory v oblasti bydlení ohroženým skupinám obyvatel, který bude obsahovat opatření směřující k vytvoření systému, ale také nastavení preventivních opatření ztráty bydlení. Dále OSZ přinese inspiraci z různých způsobů designu programů v bydlení, které budou určeny pro CS.

Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit

Problematika bydlení je akcentována od začátku spolupráce s Agenturou a je obsažena ve strategických dokumentech obcí. Hlavními problémy, které významně ovlivňují oblast bydlení v lokalitě je obchod s chudobou, vysoká míra migrace a s tím související vysoký počet osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených.

Na základě dalších jednání a s ohledem na potřeby území (přetrvávající problémy s bytovou nouzí, rizikem ztráty bydlení u cílových skupin, či bydlení v nevyhovujícím bydlení (existence ubytoven v území), tzv. obchodem s chudobou) byl vybrán poradenský program č. 4 Základy politiky sociálního a dostupného bydlení.

Jako prioritní témata poradenského programu byly definovány:

- Podpora při realizaci prevence ztráty bydlení – příprava na zákon o podpoře v bydlení především v souvislosti s realizací kontaktního místa pro bydlení.
- Implementace nástrojů – Asistenti prevence kriminality, Domovník – preventista – sdílení dobré praxe, případná příprava využití nástroje.
- Realizace šetření – např. nevyužívání startovacích bytů + doplnění zadání sondy dle bližší diskuse.
- Možnosti realizace komunitní práce a jejího propojení na problematiku bydlení.
- Mapování osob v bytové nouzi – vytvoření funkčního nástroje.
- Mapování dluhového zatížení domácností v souvislosti s prevencí ztráty bydlení – případné nastavení nástroje a komunikačních toků.
- Zmapování funkčnosti Koncepce bydlení, případné potřeby revize.
- Mapování a předávání informací k dotačním příležitostem v rámci podpory dostupného nájemního bydlení v obci.

Také z Plánu sociálního začleňování – Města Vítkov, Budišov nad Budišovkou a Čermná ve Slezsku 2021–2027 vyplývá: Na Vítkovsku je oblast bydlení dlouhodobě řešeným tématem, kdy se zástupci obce potýkají s řešením tzv. obchodu s chudobou a v obcích v minulosti vznikaly ubytovny soukromých pronajímatelů. Zástupci obcí mají zájem o komunikaci se soukromými pronajímateli, nicméně ne vždy je to zaručené úspěchem. V důsledku toho se CS v rámci oblasti bydlení potýká jednak s nízkými kompetencemi při hledání bydlení, ale potíže jsou shledávány i v případě, kdy si má CS bydlení udržet. Zároveň se CS potýká s nedostatkem financí na zajištění bydlení. Příčinou je špatné hospodaření s financemi či nesplnění podmínek pro přidělování bytů z důvodu dluhů CS vůči městu nebo CS není schopna na kauci naspořit z důvodu nízkých příjmů. Zároveň se CS potýká s tím, že řeší celou řadu problémů a dochází k jejich kumulaci. S problematikou bydlení souvisí také to, že nabídka městských bytů neodpovídá poptávce a kapacity standardního a sociálního bydlení nejsou obecně dostatečné. Výše uvedené příčiny pak mohou mít dle pracovní skupiny za následek zvýšení podílu lidí bez domova, či se stěhování rodin, až vznik sociálně vyloučených lokalit. Nedostatek financí na bydlení mohou zapříčinit také vzrůstající dluhy za bydlení, které nebudou spláceny.

Také z Plánu sociálního začleňování – Města Vítkov, Budišov nad Budišovkou a Čermná ve Slezsku 2021–2027 byl definován jádrový problém v oblasti bydlení jako Snížená dostupnost standardního bydlení pro nízkopříjmové domácnosti. Mezi dílčími problémy jsou pak z hlediska cílové skupiny definovány nízké kompetence CS při hledání a udržení bydlení, nedostatek financí pro zajištění bydlení (není možné našetřit finanční prostředky na kauci), či, že CS není schopna dodržovat pravidla v bytech. Z pohledu majitelů aktiv se jedná o nedostatek kapacit sociálního a standardního bydlení a fakt, že na trhu s nájemním bydlení je pro ohrožené skupiny obyvatel dostupné pouze nedůstojné bydlení (v rámci obchodu s chudobou).

Cíle poradenského programu

Dlouhodobý cíl 1: Posílit nástroje bytové politiky místních samospráv

Specifický cíl 1.1: Do konce roku 2024 podpořit aktualizaci a implementaci koncepčních materiálů zapojených obcí v oblasti bydlení

Specifický cíl 1.2: Do konce roku 2023 zjistit aktuální rozsah cílových skupin osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzí ohrožených v ORP Vítkov

Dlouhodobý cíl 2: Zajistit rozvoj systémů prevence ztráty bydlení ve spolupracujících obcích

Specifický cíl 2.1: Do poloviny roku 2024 pomoci metodicky ukotvit preventivní opatření zabraňujících zhoršování socioekonomické situace domácností v bytovém fondu obcí

Specifický cíl 2.2: Do poloviny roku 2024 systémově nastavit spolupráce mezi jednotlivými aktéry v území

Specifický cíl 2.3: Do konce roku 2023 vyhodnotit možnosti využití dostupných / možných nástrojů sociálního začleňování v oblasti bydlení (domovníci, APK, komunitní práce)

Dlouhodobý cíl 3: Navýšit potenciál bytového fondu k rozvoji dostupného bydlení

Specifický cíl 3.1: Během roku 2023 a první poloviny roku 2024 pomoci s hledáním zdrojů pro rozvoj dostupného bydlení v kontextu dotačních výzev

Obec Čermná ve Slezsku byla přítomna sjednání obsahu PP, aktivně se však přihlásila pouze k dlouhodobému cíli 3.

Předpokládaný harmonogram realizace

Harmonogram poradenského programu byl rozdělen do mezi sebe se prolínající tři fáze: analytickou (květen–prosinec 2023), realizační (srpen 2023–prosinec 2024), závěrečné (červenec–prosinec 2024).

Harmonogram poradenského programu lze rozdělit do tří fází:

- **Analytická** (červen–prosinec 2023);
- **Realizační** (srpen 2023–prosinec 2024);
- **Závěrečná** (červenec–prosinec 2024).

Poradenský program byl rozdělen do třech hlavních oblastí dle stanovených cílů programu. U každé oblasti byla při zahájení PP uvedena navržena forma/metoda, kterou ji plánujeme naplnit. Složení tematických pracovních skupin bylo předmětem domluvy.

Popis programu byl orientační, bylo přihlíženo ke kapacitám a potřebám místních aktérů i potřebných expertů z ASZ.

Oblast: Koncepce bydlení

Tato oblast je považována za prioritní a navazují na ni ostatní oblasti podpory. Koncepce bydlení je velice silně spjata s politickým rozhodnutím, tudíž je nezbytné pro její úspěšné schválení, mít během celého procesu politickou podporu.

Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	<ul style="list-style-type: none"> Podkladová analýza pro tvorbu koncepce bydlení (kvantitativní i kvalitativní data) 	ASZ	Analytická
Pracovní skupina A	<ul style="list-style-type: none"> Přenos místní terénní znalosti do rozvahové části koncepce – silné a slabé stránky současného nastavení systému Tvorba strategické / návrhové části 	Vítkov, Budišov	Realizační
	<ul style="list-style-type: none"> Facilitace, odborná podpora 	ASZ	Realizační
	<ul style="list-style-type: none"> Vyhodnocení dosavadní práce na koncepčních dokumentech Tvorba akčních plánů 	Vítkov, Budišov, ASZ	Závěrečná
Rozhodovací tým	<ul style="list-style-type: none"> Tvorba závazných rozhodnutí směřující k úspěšným aktualizací koncepcí (např. způsobu jejího zpracování, gestora koncepce, časového plánu) 	Vítkov, Budišov (politická reprezentace)	Realizační
Vzdělávací aktivity	<ul style="list-style-type: none"> Workshopy na konkrétní témata v oblasti bydlení Fórum sociálního začleňování (2024) Konference, Platformy 	ASZ	Realizační
Exkurze	<ul style="list-style-type: none"> Zprostředkování praxe jiné obce (podobně velká obec a situace) 	ASZ	Realizační

Oblast: Rozvoj prevence ztráty bydlení

Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	<ul style="list-style-type: none"> Popis systému prevence ztráty bydlení pro účely metodického ukotvení Identifikace potenciálu k rozvoji 	ASZ	Analytická
	<ul style="list-style-type: none"> Evaluace realizovaných opatření 	ASZ	Závěrečná
Pracovní skupina A	<ul style="list-style-type: none"> Seznámení se podněty vzešlými z analýzy a jejich možná implementace 	Město, ASZ	Realizační

	<ul style="list-style-type: none"> Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení 	Město, ASZ	
	<ul style="list-style-type: none"> Udržitelnost a vyhodnocování zavedených opatření 	Město, ASZ	Závěrečná
Workshop	<ul style="list-style-type: none"> Problematika řešení sousedských stížností (říjen 2023) Sociální práce v bydlení (září 2023) Kontaktní místo pro bydlení (srpen 2023) Zákon o podpoře v bydlení (červen 2023) Garantované bydlení (leden 2024) Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi (srpen 2023) Domovnictví (bude upřesněno) Komunitní práce a bydlení (bude upřesněno) 	ASZ	Realizační
Exkurze	<ul style="list-style-type: none"> Zprostředkování dobré praxe 	ASZ	Realizační
Oblast: Navyšování fondu dostupného bydlení			
Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	<ul style="list-style-type: none"> Přehled investičních záměrů obce a identifikace vhodných dotačních příležitostí 	ASZ	Analytická
Pracovní skupina B / individuální konzultace	<ul style="list-style-type: none"> Informování o připravovaných dotačních titulech Podpora při přípravě projektu rekonstrukce bytů 	Vítkov, Budišov, Čermná, ASZ	Realizační
	<ul style="list-style-type: none"> Zprostředkování zpětné vazby od obce k ministerstvu 	Vítkov, Budišov, Čermná	Závěrečná
Vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> Problematika řešení sousedských stížností (říjen 2023) Sociální práce v bydlení (září 2023) Kontaktní místo pro bydlení (srpen 2023) Zákon o podpoře v bydlení (srpen 2023) 	ASZ	Realizační

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Garantované bydlení (leden 2024) ▪ Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi (srpen 2023) 			
--	--	--	--	--

Popis výstupů programu

- Analytický podklad pro koncepci bydlení
- Vyhodnocení stávající koncepce bydlení ze strany ASZ a aktérů
- Navržení zadání pro aktualizaci koncepce bydlení
- Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení prostřednictvím dohody v pracovní skupině

Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	NE, ačkoliv obec disponuje sociálními, startovacími či byty pro seniory a zdravotně postižené. Pravidla pro přidělení obecního bytu vykazují prvky diskriminace a vysokoprahovosti pro několik CS.

Název kritéria: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec umí předávat informace o možnostech čerpání dávek na bydlení všem zranitelným cílovým skupinám. Má zaveden včasný reporting dluhů v obecním bydlení provázaný na poskytování sociální práce.	NE
Obec rozvíjí segment prevence ztráty bydlení. Analyzuje příležitosti a bariéry při udržování domácností v bydlení, zavádí komplexní organizační procesy a zajišťuje personální kapacity s cílem udržení co nejvíce domácností ve standardním bydlení.	NE, segment prevence ztráty bydlení je součástí koncepce bydlení, která se nenaplnuje
Obec aktivně vykonává procesy prevence ztráty bydlení a metodicky prevenci ztráty bydlení řídí na základě domluvených postupů s dalšími aktéry. Tyto postupy jsou ukotveny v metodice prevence ztráty bydlení.	NE

Název kritéria: Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
----------	----------------------------------

Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	NE, PS v této oblasti není ustanovena.
Název kritéria: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec umí základně mapovat bytovou nouzi, zná odhad počtu osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu např. místních aktérů.	NE, obec nemapuje bytovou nouzi, není obsaženo ani v platné koncepci bydlení.
Název kritéria: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec otevírá interní diskusi ohledně budoucího postupu při zvyšování možnosti bydlení pro lidi v bytové nouzi.	NE, bude započato s ohledem na zakázku aktualizace koncepčního dokumentu
Obec má zpracované zadání (vize, teze a principy, předpokládané limity a zdroje) strategického dokumentu (ev. dokumentů) formulujícího lokální politiku bydlení směřující k ukončování bytové nouze.	NE, bude započato s ohledem na zakázku aktualizace koncepčního dokumentu
Název kritéria: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	
Ukazatel:	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Obec zná dotační možnosti v oblasti bydlení (měkké i investiční).	Částečně , obec v době počátku PP nedisponovala znalostí všech dotačních možností v oblasti bydlení.

ČÁST 2

PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU

Poznámka: Tato část závěrečné zprávy popisuje činnosti vykonávané v rámci realizace poradenského programu. Jedná se například o realizaci pracovních skupin, přenos dobrých praxí, vzdělávací aktivity, výzkumy a další typy aktivit. Typy podpor/akcí/aktivit (dále vždy jen aktivita), jejich četnost, či přesná obsahová náplň se může mezi jednotlivými programy lišit. Tabulka níže je pouze příkladem. Tato část může být zpracována volnou formou, pokud bude zachován minimální rozsah

Období	Název a typ realizovaných aktivit	Uveďte vazbu aktivity na plnění cíle či kritéria (číslo cíle či kritéria)	Stručný popis aktivity a jejího přínosu. Je-li to relevantní, uveďte konkrétní výstupy, či výsledky aktivity
červen 2023 až srpen 2024 ¹	MDT Vítkov/ Individuální konzultace na téma Koncepce bydlení ve Vítkově	Dlouhodobý cíl 1. Specifický cíl 1.1 Specifický cíl 1.2 Kritérium: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	Koncepce bydlení ve Vítkově Při seznamování a vstupu experta do lokality bylo otevřeno téma koncepce bydlení a její následná aktualizace, jelikož platná koncepce bydlení není využívána. Stejně tak bylo otevřeno téma pravidel přidělování bytů. Město bylo vybídnuto k internímu vyhodnocení plnění koncepce v první polovině roku 2023. K tomuto tématu proběhla tři jednání MDT, jehož se účastnilo i vedení obce. Na MDT bylo město upozorněno na nesoulad Pravidel přidělování bytů s metodikou MV ČR v oblasti možnosti podání žádosti o bydlení a byla vedena diskuse nad možnou nápravou. V srpnu 2023 vzešla v platnost nová směrnice města upravující

¹ Ještě v srpnu 2024 jsme od sociálního odboru neobdrželi žádný dokument směřující k vyhodnocení minulé Koncepce bydlení ve městě.

			<p>pravidla pro hospodaření s byty bez ohledu na připomínky ASZ, dále další revize v roce 2024, kterou ASZ obdržela již po schválení vedením města díky součinnosti sociálního odboru na Podkladové analýze pro bytovou politiku města.</p> <p>S ohledem na chybějící zpětnou vazbu města k vyhodnocení stávající revize byla pozastavena činnost MDT. Téma koncepce bydlení bylo otevřeno na jednání mezi vedením obce a vedením ASZ počátkem roku 2024, kde se obnovila potřeba vyhodnocení stávajícího dokumentu a vedení obce přislíbilo součinnost v tomto bodě spolupráce. Gestorem pro vyhodnocení aktuálně platného dokumentu se stal sociální odbor.</p>
květen 2023	<p>Polostrukturované rozhovory s vedením obcí a vedoucích relevantních odborů na téma investičních příležitostí do bydlení</p>	<p>Dlouhodobý cíl 3. Specifický cíl 3.1 Kritérium: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky</p>	<p>Na jaře 2023 bylo proveden sběr zájmu o investiční příležitosti pro výzvy z NPO na podporu nájemního bydlení. Cílem bylo zjistit motivaci obcí se investovat v následujících letech do bytového fondu a jejich priority (výstavba, rekonstrukce, výkup), bariéry a potenciál spolupráce se soukromým sektorem. Cílem rozhovoru bylo zjistit plány města v oblasti investic a následně mířit investiční poradenství k předem deklarovaným záměrům města.</p>
prosinec 2023 až duben 2024	<p>Rozhovory / Desk research</p>	<p>Dlouhodobý cíl 1. Specifický cíl 1.2 Kritérium: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území</p>	<p>Rozsah bytové nouze byl stanoven jako specifický cíl s ohledem na plánovanou revizi koncepce bydlení. Proběhlo zjišťování rozsahu BN pouze pro město Vítkov s ohledem na kapacitu zapojených aktérů (výzkumník OVE, expertka, LK) Vítkov. Data byla o rozsahu BN v území byla vložena do</p>

			Podkladové analýzy pro koncepci bydlení.
Komentář experta:			
<p>Vedení obcí Vítkovska počátkem PP formulovalo poptávku po aktualizaci současně platných koncepčních dokumentů. Aktivity PP tak směřovaly k naplnění specifických cílů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mít přehled o investičních záměrech; - Zahájit aktualizaci koncepčního dokumentu s cílem vyhnout se takovému zpracování koncepce, která by následně nebyla funkčním materiálem jako doposud - Zjistit, jak nad bytovou nouzí přemýšlí aktéři a základně je seznámit s typologií ETHOS <p>Předpokladem pro spolupráce na této zakázce je aktivní přístup nejen MDT, ale také vedení obce, které je stěžejním nositelem vizí a zadání pro koncepční materiál.</p>			
červen 2023 až prosinec 2024	MDT Vítkov na téma Prevence ztráty bydlení	<p>Dlouhodobý cíl 2. Specifický cíl 2.1 Specifický cíl 2.2 Specifický cíl 2.3</p> <p>Kritérium: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení</p> <p>Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území</p>	<p>Na MDT bylo otevřeno téma prevence ztráty bydlení. S ohledem na potřebu výzkumné analýzy procesů, na základě, kterých je poté možné formulovat doporučení, tak bylo během prosince 2023 zahájeno výzkumné šetření. Během června 2024 bylo výzkumné šetření zasláno k připomínkám obce.</p> <p>Během MDT byly diskutovány také možnosti využít nástroje domovnictví. S ohledem na nutnou podmínku MV vylučující žádat pouze o podporu domovníků bez APK se město rozhodlo od přípravy projektu ustoupit. Zájem o realizaci nástroje APK obec neměla. Aktivně se však zástupci obce účastnili setkání v Budišově nad Budišovkou na téma zavádění domovníků preventistů a jejich zkušeností z praxe.</p>
	Polostrukturované rozhovory, Analýza dokumentů	<p>Dlouhodobý cíl 2. Specifický cíl 2.1 Specifický cíl 2.2 Kritérium: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení</p>	<p>Analýza rizik spojených se ztrátou bydlení v městském bytovém fondu probíhala na přelomu roku. Polostrukturované rozhovory byly provedeny se zástupci města výzkumníkem. Následně byla praxe procesů</p>

		Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	prevence ztráty bydlení popsána ve výzkumné zprávě Podkladová analýza pro koncepci bydlení ve Vítkově.
leden 2024 až srpen 2024	Individuální konzultace	<p>Dlouhodobý cíl 2. Specifický cíl 2.1 Specifický cíl 2.2</p> <p>Kritérium: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení</p> <p>Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území</p>	<p>Během spolupráce se téma s odkupem ubytovny Opavská významně proměňovalo s ohledem na postoj města a majitele ubytovny. S cílem ochrany domácností před propadem situace „bez střechy“ bylo domluveno, že ASZ ve spolupráci se sociálním odborem připraví depistáž s cílem sečtení ohrožených domácností v objektu a možné následné tvorby akčního plánu řešení v případě odkupu ubytovny městem z důvodu havarijního stavu a následné demolice. Majitel se zavazuje k přesídlení některých domácností do jiných vlastních ubytovacích kapacit. Poradkyně společně s LK se tak podílely na designu depistáže pro sociální odbor.</p> <p>Na základě Zprávy o zmapování situace obyvatel však nebylo zřejmé, jak bude situace s konkrétními domácnostmi řešena. Městu byla nabídnuta podpora při tvorbě akčního plánu řešení zranitelných domácností žijících v Opavské v souvislosti s jejich vystěhováním.</p>
<p>Komentář experta:</p> <p>Prevence ztráty bydlení není aktéry příliš tematizovanou oblastí a vnímají ho spíše jako doplňkově. Výzkumná zpráva nabízí sadu doporučení, které je třeba v území implementovat s ohledem na zvýšené napětí ohledně CS sociálních bytů (například špatné zkušenosti s opotřebováváním bytů). Doposud se nepodařilo od města získat zpětnou vazbu na zasláné analytické šetření, tudíž nejsou naplánovány další kroky. Do budoucna bude městu nabídnuta prioritizace opatření z výzkumu a podpora při jejich implementaci. Tyto kroky je vhodné sepsat do metodického podkladu s cílem jejich formalizace a udržitelnosti.</p>			
leden 2024	webináře, semináře, fóra, konference	Dlouhodobý cíl 3 Specifický cíl 3.1	Součástí realizace PP v obcích byla také nabídka osvětových a

<p>až srpen 2024</p>		<p>Kritérium: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky</p>	<p>vzdělávacích seminářů a workshopů. Byli zváni relevantní aktéři z obcí, jimž bylo téma nejbližší. Některé akce se pořádali v regionech mimo Prahu, tak aby byla zajištěna dopravní dostupnost a podpořeno síťování aktérů přes hranice ORP s ohledem na sdílení praxe. Akce probíhaly také online. Témata byla různorodá od investic do bydlení až po konkrétní nástroje řešení bytové nouze.</p> <p>Během realizace PP proběhly tyto akce: Prevence energetické chudoby, Fokus: bydlení, Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi, Kontaktní místo na bydlení a jeho potenciál pro řešení sociálního vyloučení v území, Podpora sousedského soužití, Sousedské soužití v sociálním bydlení, Investice do bydlení, Platforma středních měst s tématem kontaktních míst pro bydlení a série webinářů na téma Jak na strategické dokumenty v oblasti bydlení (4. díly), Domovník - preventista v praxi.</p>
------------------------------	--	---	---

Komentář experta:

Zástupci vedení se zpočátku aktivně zajímali o informace o investičních příležitostech, se kterými lokální konzultantka i poradkyně přicházely. Výzva IROP se ukázala jako nevhodná v kontextu rekonstrukce vybraného domu z důvodu podmínky zajistit bezbariérovosti, která není u uvedené nemovitosti realizovatelná. Další záměry město s ASZ již nesdílelo. Vedení města také vzneslo předpoklad, že investice na sociální bydlení by nebyly od dalších zastupitelů města pravděpodobně podpořeny.

Na základě politických rozhodnutí se tedy nezačala příprava žádného dalšího investičního záměru ve spolupráci s ASZ.

ČÁST 3

VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení

Ukazatel	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	NE – Pravidla pro přidělení obecního bytu vykazují stále (i po nabídce konzultací k souladu s legislativou) prvky diskriminace a vysokoprahovosti pro několik CS. Přestože byly během realizace PP min. 1x revidovány vedením města.

Název kritéria: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení

Ukazatel	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec umí předávat informace o možnostech čerpání dávek na bydlení všem zranitelným cílovým skupinám. Má zaveden včasný reporting dluhů v obecním bydlení provázaný na poskytování sociální práce.	Částečně , procesy monitoringu a včasné reakce na dluhy jsou součástí doporučení v Podkladové analýze pro bytovou politiku, která byla obci zpracována. Dokument byl městu zaslán ke schválení. V rámci další podpory je možné toto téma řešit. V nějaké míře je navázána spolupráce s Charitou Odry, která řeší dluhovou problematiku a zároveň zajišťuje odborné sociální poradenství v oblasti dávek. Spolupráci by bylo vhodné podpořit trojstrannými dohodami mezi městem, nájemníky a Charitou.
Obec rozvíjí segment prevence ztráty bydlení. Analyzuje příležitosti a bariéry při udržování domácností v bydlení, zavádí komplexní organizační procesy a zajišťuje personální kapacity s cílem udržení co nejvíce domácností ve standardním bydlení.	NE , základní procesy prevence ztráty bydlení jsou zmapovány v Podkladové analýze, záleží však na městě, zda některá z doporučení bude realizovat. Systém prevence ztráty bydlení zůstává otevřeným tématem.
Obec aktivně vykonává procesy prevence ztráty bydlení a metodicky prevenci ztráty bydlení řídí na základě	NE , základní procesy prevence ztráty bydlení jsou zmapovány v Podkladové

domluvených postupů s dalšími aktéry. Tyto postupy jsou ukotveny v metodice prevence ztráty bydlení.	analýze, záleží však na městě, zda některá z doporučení bude realizovat. Systém prevence ztráty bydlení zůstává otevřeným tématem. Dílčí aktivity prevence ztráty bydlení jsou realizovaná prostřednictvím sociální práce na obci a činností místních poskytovatelů služeb.
Název kritéria: Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	
Ukazatel	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	NE , předpokladem pro aktualizaci koncepce bydlení je funkční pracovní skupina. S ohledem na nenaplnění cíle, nedošlo ani k založení PS.
Název kritéria: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	
Ukazatel	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec umí základně mapovat bytovou nouzi, zná odhad počtu osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu např. místních aktérů.	Ano , aktérům byla představena typologie ETHOS v Podkladové analýze, která obsahuje základní sčítání formou kvalifikovaných odhadů. Došlo také na základě podnětu vedení ASZ k potřebě mapování situace (bytové nouze) obyvatel v ubytovně.
Název kritéria: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	
Ukazatel	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec otevírá interní diskusi ohledně budoucího postupu při zvyšování možnosti bydlení pro lidi v bytové nouzi.	NE , ačkoliv cílem PP bylo aktualizovat koncepční dokumenty, nedošlo ani k vyhodnocení stávajícího platného dokumentu, který má již Vítkov zpracovaný. V praxi se jím neřídí.
Obec má zpracované zadání (vize, teze a principy, předpokládané limity a zdroje) strategického dokumentu (ev. dokumentů) formulujícího lokální politiku bydlení směřující k ukončování bytové nouze.	NE , během spolupráce nedošlo k formulaci vize a priorit bytové politiky města. Zadání od vedení města zůstává otevřeným tématem.
Název kritéria: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	
Ukazatel:	Vyhodnocení závěrečného posunu
Obec zná dotační možnosti v oblasti bydlení (měkké i investiční).	ANO , obci byly předány průběžně všechny informace k dotačním možnostem během let 2024-2026 i s ohledem na poptávku po specifických informacích.

Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu

Dlouhodobý cíl 1: Dlouhodobý cíl 1: Posílit nástroje bytové politiky místních samospráv

<i>Název cíle</i>	<i>Stav</i>	<i>Ukazatel</i>	<i>Slovní komentář</i>
Specifický cíl 1.1: Do konce roku 2024 podpořit aktualizaci a implementaci koncepčních materiálů zapojených obcí v oblasti bydlení	Pozastaveno – čeká se na reakci města	není	<i>Jak je komentováno již v části 2, podpora je závislá od zpětné vazby města, k již existujícímu dokumentu. Vzhledem k tomu, že město doposud v tomto úkolu nevidí prioritu, lze vyvodit, že do konce PP se nepodaří cíl naplnit.</i>
Specifický cíl 1.2: Do konce roku 2023 zjistit aktuální rozsah cílových skupin osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzí ohrožených v ORP Vítkov	Splněno	Podkladová analýza pro bytovou politiku města Vítkov	<i>Podkladová analýza byla městu předána k připomínkování v červnu 2024. Její obsah byl odvozen nejen od aktuálních dat potřebných pro aktualizaci koncepčního materiálu, ale zaměřený také na procesy prevence ztráty bydlení jako podkladu pro práci v MDT a následnému metodickému ukotvení této oblasti. Prozatím se čeká na připomínky ze strany města a následně bude plánovaná další intervence, ideálně v MDT.</i>

Dlouhodobý cíl 2: Zajistit rozvoj systémů prevence ztráty bydlení ve spolupracujících obcích

Specifický cíl 2.1: Do poloviny roku 2024 pomoci metodicky ukotvit preventivní opatření zabraňujících zhoršování socioekonomické situace domácností v bytovém fondu obcí	Nesplněno	Metodický postup prevence ztráty bydlení	<i>V podkladové analýze jsou navržena doporučení pro procesy prevence ztráty bydlení, které by měly být předmětem jednání MDT. Na základě jejich realizovatelnosti a atraktivity pro zástupce města by mohl poté vzniknout metodický postup, který by podpořil implementaci doporučení v systému.</i>
---	------------------	---	---

Specifický cíl 2.2: Do poloviny roku 2024 systémově nastavit spolupráce mezi jednotlivými aktéry v území	<i>Nesplněno</i>	<i>Metodický postup spolupráce aktérů na systému bydlení ve městě Vítkov</i>	<i>Spolupráce aktérů je zpravidla jednou z oblastí, která souvisí s prevencí ztráty bydlení a celkově řízení kapacit sociálních pracovníků ve městě. Bohužel se tento cíl ještě nepodařilo v území implementovat.</i>
Specifický cíl 2.3: Do konce roku 2023 vyhodnotit možnosti využití dostupných / možných nástrojů sociálního začleňování v oblasti bydlení (domovníci, APK, komunitní práce)	<i>Splněno</i>	<i>Zápis z MDT</i>	<i>Během jednání MDT došlo k vyhodnocení zdrojů pro realizaci nástrojů APK a domovníků. Z důvodů nastavené podmínky dotačního titulu, nutnosti kombinace APK a domovníků v území, se město rozhodlo výzvu nevyužít.</i>

Dlouhodobý cíl 3: Navýšit potenciál bytového fondu k rozvoji dostupného bydlení

<i>Název cíle</i>	<i>Stav</i>	<i>Ukazatel</i>	<i>Slovní komentář</i>
Specifický cíl 3.1: Během roku 2023 a první poloviny roku 2024 pomoci s hledáním zdrojů pro rozvoj dostupného bydlení v kontextu dotačních výzev	<i>Splněno</i>	<i>Zápis z MDT</i>	<i>Během jednání MDT bylo přinášeno téma investičních příležitostí opakovaně. V prosinci 2023 bylo také organizováno LP, kde byli všichni seznámeni s dotačními nástroji na roky 2024-2026. V tomto směru lokalita nenavázala další zakázkou v oblasti přípravy konkrétního investičního záměru či pouhého zhodnocení jeho charakteristiky v kontextu dotačních výzev.</i>

Shrnutí výstupů programu:

Analytický podklad pro koncepci bydlení □ Podkladová analýzy pro bytovou politiku města Vítkov

Vyhodnocení stávající koncepce bydlení ze strany ASZ a aktérů ® předmětem jednání MDT, stále se čeká na vyhodnocení ze strany sociálního odboru Vítkova

Navržení zadání pro aktualizaci koncepce bydlení ® mělo by navázat v procesu na vyhodnocení stávající koncepce městem, aby se předešlo práci na nefunkčním materiálu

Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení prostřednictvím dohody v pracovní skupině ® Bude předmětem setkání MDT po získání zpětné vazby k dokumentu od města.

Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu

Spolupráce na plnění cílů PP a naplňování kritérií sociálního začleňování byla významně ovlivněna jinými prioritami města v době realizace programu. Přestože aktivity programu byly zahájeny v první polovině roku 2023, doposud nejsou některé úkoly dokončené. Z expertního hlediska není možné tak obec provést procesem tvorby/aktualizace dokumentu, ačkoliv politické vedení deklarovalo zájem, další kroky směřující k postupu na přípravě koncepce nebyly ze strany města učiněny.

Během realizace PP se také ukázalo, že město není v souladu s hodnotovými předpoklady pro sociální začleňování v oblasti bydlení. Zástupci města vidí problém primárně v sociálně vyloučených, kteří se svou situaci nesnaží řešit vlastními silami, případně selhávají, a to nejen na základě vlastních rozhodnutí. Tento diskurz bohužel významně ovlivnil atraktivitu přinášeného poradenství PP.

Celkově lze zhodnotit program pro lokalitu za nepřínosný, jelikož nebyly naplněny předpoklady pro jeho úspěšnou implementaci, například formulace účelu aktualizace koncepce bydlení. Úkoly, které ze spolupráce vzešly a za jehož plnění byla odpovědná ASZ byly splněny, což se odráží na splnění některých cílů PP. S ohledem na časovou prodlevu při zpětné vazbě k zaslanému analytickému šetření, také nebyly doposud zahájeny další kroky, tzn. svolání MDT k tématu prevence ztráty bydlení, které je možné svolat na podzim 2024.

Od dubna 2024 začalo probíhat ve spolupráci se sociálním odborem města Vítkov mapování sociálních služeb v území. Cílem je zjišťování potřeb osob ohrožených sociálním vyloučením pro potřeby vytvoření sítě služeb, podporu při vytváření nástrojů pro sběr informací o potřebách osob v daném území. Výstupy budou použity pro nastavení adekvátních kapacit sociálních služeb.

Do budoucna je doporučováno s městem vyjednávat co nejkonkrétnější poptávku po poradenské podpoře, a to nejen s ohledem na obsah činností, ale také na míru angažovanosti města ve vybrané oblasti. Neúspěšnost programu na bydlení ve městě také může být způsobena nenaplněním očekávání pro zástupce obce. S obsahem a cíli spolupráce však byly aktéři seznámeni prostřednictvím zaslané vstupní zprávy PP.

PP 4 byl ve městě Vítkov nebyl naplněn.

Další možný plán spolupráce

Další možný plán spolupráce může navazovat na navržená doporučení v Podkladové analýze pro bytovou politiku. Dále ASZ přináší odbornost při implementaci Zákona o podpoře v bydlení, na jehož základě bude obec zřizovat kontaktní místo pro bydlení a bude moci využít jeho nástrojů pro boj proti obchodníkům s chudobou. Pro úspěšnou realizaci je nezbytné aktivní zapojení vedení obce.

Seznam zkratk

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR
IROP – Integrovaný regionální program
LK – lokální konzultant
LP – lokální partnerství
NNO – nestátní nezisková organizace
NPO – Národní plán obnovy
ORP – obec s rozšířenou působností
PS – pracovní skupina
PP – poradenský program
RM – Rada města
ÚC – územní celek
SPP – státní sociální podpora
HN – hmotná nouze
KMB – kontaktní místo pro bydlení